

Het natuurlijk landschap

Karakteristieke plekken en structuren

Getijdenzone Oer-IJ circa 500 v. Chr. (paleogeografie)

Wadden en slikken

Kwelders en riviervlakten

Gebieden met kwelderwallen en -ruggen

Bedijkte kwelders en riviervlakten

Duin

Water Oer-IJ

Contour van het Oer-IJ circa 500 v. Chr.

Archeologische landschapstypering

Hoge duinen

Strandwallen en lage duinen

Strandvlakten

Veenvlakten

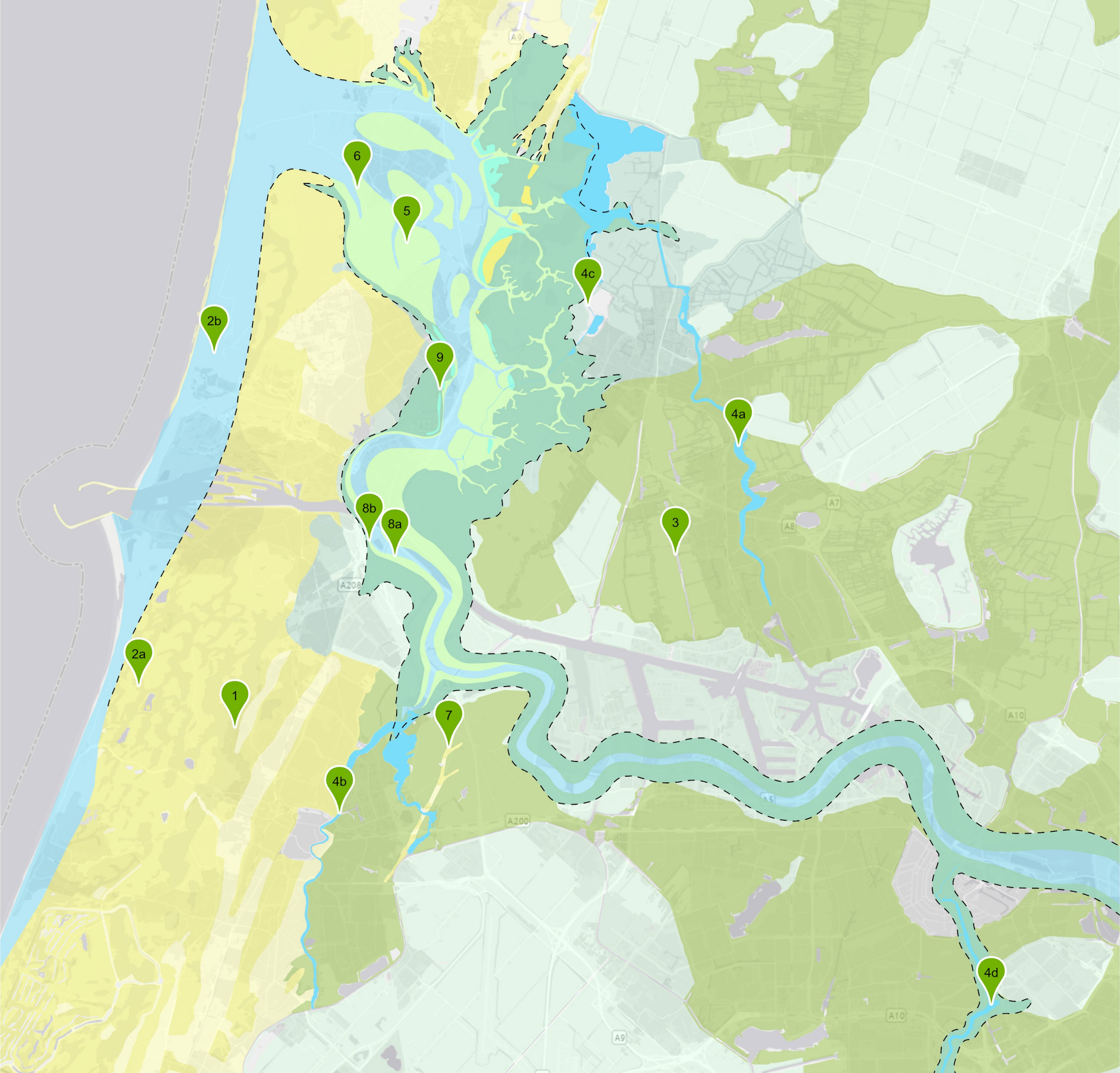
Kleigebied (kwelders)

Droogmakerijen

Veenrivieren (Zaan, Amstel, Spaarne, Crommenije)

Onderdeel van de Gebiedsbiografie Noordzeekanaalgebied.
Schaal 1 op 100.000, onderlegger Lichtgrijze Canvas Esri
Nederland & Community Maps Contributors. Overige
bronvermelding zie website gebiedsbiografie. Uitgave 2023.

Karakteristieke plekken en structuren

Dit is een selectie van plekken en structuren als voorbeelden bij de thematische beschrijving.

1. **Hoogste duin** > Uitzichtduin 't Kopje van Bloemendaal Hoge duin en Daalseweg in Bloemendaal, ca. 43 meter. Na bezoek van koningin Wilhelmina in 1894 Wilhelminaduin genaamd. Karakteristiek voor het reliëfrijke duinlandschap, maar ook voor het samenspel tussen recreatie en natuur.
2. **Paraboolduinen in de Kennemerduinen** > Bijzonder duinlandschap van jonge duinen die nog steeds worden gevormd door natuurlijke processen. 'De Bruid van Haarlem' (a) is een van de grotere nog stuivende paraboolduinen gevormd door de wind. Paraboolduinen zijn ook duidelijk zichtbaar in de omgeving van Wijk aan Zee (b), wat ook wel 'Klein Zwitserland' wordt genoemd.
3. **Veengebied Westzaan** > Laaggelegen veenontginningsgebied met het herkenbare smalle verkavelingspatroon t.b.v. turfwinning.
4. **Veenrivieren** > De veenrivieren zijn van natuurlijke oorsprong en dienen voor het afvoeren van water uit de veengebieden. Ze worden gekenmerkt door een kronkelende loop, zoals (a) De Zaan, (b) Spaarne–De Liede, (c) Crommenije–De Kil en (d) Amstel–Bullewijk–Waver
5. **Castricumerpolder** > ter plekke van de monding van het Oer-IJ ligt een bijzonder landschap, rijk aan reliëf door restgeulen en oeverwallen van het Oer-IJ en middeleeuwse dijkjes zoals Maer- of Korendijk en buurtschap Heemstee op een oeverwal.
6. **Uitkijktoren op de Papenberg in Castricum bij Huis van Hilde** > Zicht op de overgang van duingebied naar Oer-IJ-gebied bij Castricum, waar ook een oude watering van het Oer-IJ stroomde, de Broecksloot.
7. **Strandwal Spaarnwoude** > Oudste en meest oostelijke strandwal van 5200 jaar geleden als verhoging in het landschap met op het hoogste punt de Stompetoren als markering.
8. **Romeinse havenforten bij Velsen** > Forten op een strategische plek op een kruising van landwegen die over de strandwallen liepen. Gelegen in het grensgebied met het noordelijk gelegen natte en moerassige gebied van de Friezen. Van hieraf konden de Romeinen via het Oer-IJ en de Vecht naar Utrecht en de Rijn varen. Twee forten (a) Velsen 1 Castellum Flevum van 15 n.Chr. en (b) het van oorsprong grotere Velsen 2 van 39 n.Chr. (b). Door de omvang was Velsen 2 geen castellum (tot 1000 man), maar een castrum (tot 6000 man). Nu ligt hier de Velsertunnel.
9. **Cultusplaatsen (offerplaatsen, -poelen)** > archeologisch belangrijke plekken in Broekpolder (Park Vlaskamp) en in Velsbroek (bij PWN-gebouw Rijksweg 501). Hier is aangetoond dat vanaf 300 v.Chr. het gebied door vaste bewoners (Friezen) bewoond werd die cultureel met elkaar verbonden waren en die hun omgeving naar hun hand zetten en inrichtten.

Informatieve kaartlagen

- Uitsnede Oer-IJ ca. 500 v.Chr., vóór verzanding (Bron: Paleogeografische kaart P. Vos).
 - Contour getijdengebied (Bron: gemaakt o.b.v. Paleogeografie).
 - Getijdenzone, kwelder(ruggen), kreken etc. (Bron: Paleogeografie).
- Archeologische landschappenkaart (duinlandschap, strandvlakte en -wallen, veenvlakten, droogmakerijen en kleigebied (kwelders)) (Bron: Archeologische landschappenkaart, RCE).
- Veenrivieren De Zaan, Spaarne–De Liede, Crommenije–De Kil, Amstel–Bullewijk–Waver (Bron: gemaakt o.b.v. BGT-water, Kadaster).